

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

DOM UPOKOJENCEV POLZELA

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- ▶ **Tip lokacije:** dom starejših (Dom). Starejši, osebe z diagnozo starostne demence.
- ▶ **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** kapaciteta Doma je 224 postelj, na dan našega obiska je bila prosta ena postelja. Stanovalcev z diagnosticirano demenco je bilo na dan našega obiska 38¹.

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Obisk je bil **nenajavljen in opravljen dne 26. 4. 2012**
- ▶ **Skupina za obisk:** dve predstavnici Varuha (svetnica in svetovalka I) ter dva predstavnika nevladnih organizacij (Zveze društev upokojencev Slovenije in Novega Paradoksa).
- ▶ **Vsebina obiska:** uvodni razgovor namestnico direktorice za področje zdravstvene nege in socialno delavko. Sledil je ogled prostorov, dokumentacije in razgovor s stanovalci ter zaključni razgovor z direktorica Doma².

¹ Na podlagi psihiatrovega mnenja in rezultata na testu Kratek preizkus spoznavnih sposobnosti (KPSS) je pri sedmih osebah ocenjena blažja oblika prizadetosti, pri 16 srednja in pri 15 hujša oblika prizadetosti. Od teh so bile na dan našega obiska v kategorijo oskrbe IV uvrščene štiri osebe: ena je v Domu od leta 1987, ena od leta 2010 in dve od lanskega leta. Za te štiri osebe oziroma stanovalce smo vpogledali v njihove individualne načrte obravnave oziroma individualne načrte oskrbe, zdravstvene nege in rehabilitacije in pri treh opazili zapis »dementna, krajevno in časovno neorientirana«, pri eni »občasno neorientirana« in v enem individualnem načrtu zapis »zaradi diagnoze demence...uporabnica potrebuje povečan nadzor nad gibanjem, potrebuje vodenje in usmerjanje«.

► **Poročanje:** predhodno poročilo o obisku je bilo poslano zavodu 26. 6. 2012. Odgovor Zavoda smo prejeli dne 10. 7. 2012, torej 14. dan po odpremi, ki smo upoštevali pri pripravi končnega poročila. Končno poročilo o obisku je bilo 11. 7. 2012 v vednost posredovano Zavodu in Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči svoja stališča in morebitne ukrepe

²Za obisk Doma smo se odločili, ker ima Skupnost socialnih zavodov Slovenije na svoji spletni strani objavljeno informacijo, da Dom nudi oskrbo IV. V oskrbo IV so sicer uvrščene osebe z najzahtevnejšimi dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, ki zaradi starostne demence ali sorodnih stanj potrebujejo delno ali popolno pomoč in nadzor. Dom je bil na dan 4. 2. 2009 tudi na seznamu javnih zavodov Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, ki imajo varovane oddelke.

► predlog DPM

DPM: predlagamo, da Dom Pravilnik o izvajanju posebnih varovalnih ukrepov uskladi z določbami Zakona o duševnem zdravju (ZDZdr), predvsem pa poudarjamo – čeprav Dom posebnih varovalnih ukrepov ne uporablja - da ZDZdr določa, da se posebni varovalni ukrepi (to sta telesno oviranje s pasovi in omejitev gibanja znotraj enega prostora) lahko uporabljajo (le) v oddelkih pod posebnim nadzorom (psihiatričnih bolnišnic) in varovanih oddelkih (socialno varstvenih zavodov)³.

DPM: na podlagi opravljenega obiska, razgovora s pristojnimi v Domu in pogovorov s stanovalci nismo mogli ugotoviti, da bila kateremu od stanovalcev odvzeta prostost, zato DPM razen priporočila, ki se nanaša na izdani Pravilnik o izvajanju posebnih varovalnih ukrepov v Domu upokoјencev Polzela, drugih priporočil nima. V odzivnem poročilu nam je Dom tudi že sporočil, da bodo priporočilo upoštevali in Pravilnik o posebnih varovalnih ukrepih v Domu upokoјencev Polzela uskladili z določbami ZDZdr.

► odziv pristojnih

DOM: sporočamo, da bomo upoštevali vaše priporočilo in Pravilnik o posebnih varovanih ukrepih v Domu upokoјencev Polzela uskladili z določbami ZDZdr.

³Po zagotovilih pristojnih v Domu ne uporabljajo posebnih varovalnih ukrepov. Dom pa ima Pravilnik o izvajanju posebnih varovalnih ukrepov v Domu upokoјencev Polzela (Pravilnik). Sprejet je bil 11. 8. 2011, kot so pojasnili zato, ker naj bi jim tako naložila Socialna inšpekcija. Iz inšpekcijskega zapisnika št. 06182-7/2011 z dne 21. 7. 2011 po oceni DPM to sicer ne izhaja. V Pravilniku je navedeno, da je bil sprejet v skladu z določili Zakona o duševnem zdravju (ZDZdr). DPM ob njegovem pregledu ugotavlja, da je bil pripravljen predvsem na podlagi Usmeritev za delo z osebami z demenco na področju institucionalnega varstva starejših (ki vključujejo tudi posebne varovalne ukrepe), vendar po naši presoji ni v skladu z ZDZdr.